

Kleine kinderen
Grote
Kansen

Online Lerend Netwerk I

23 juni 2022

Samen naar grote onderwijskansen!
(Voor)lezen, doe je mee?

Voluit de kaart trekken van de 5 sleutels van begrijpend lezen

Brenda Froyen

Wie ben ik?

Wie ben jij?

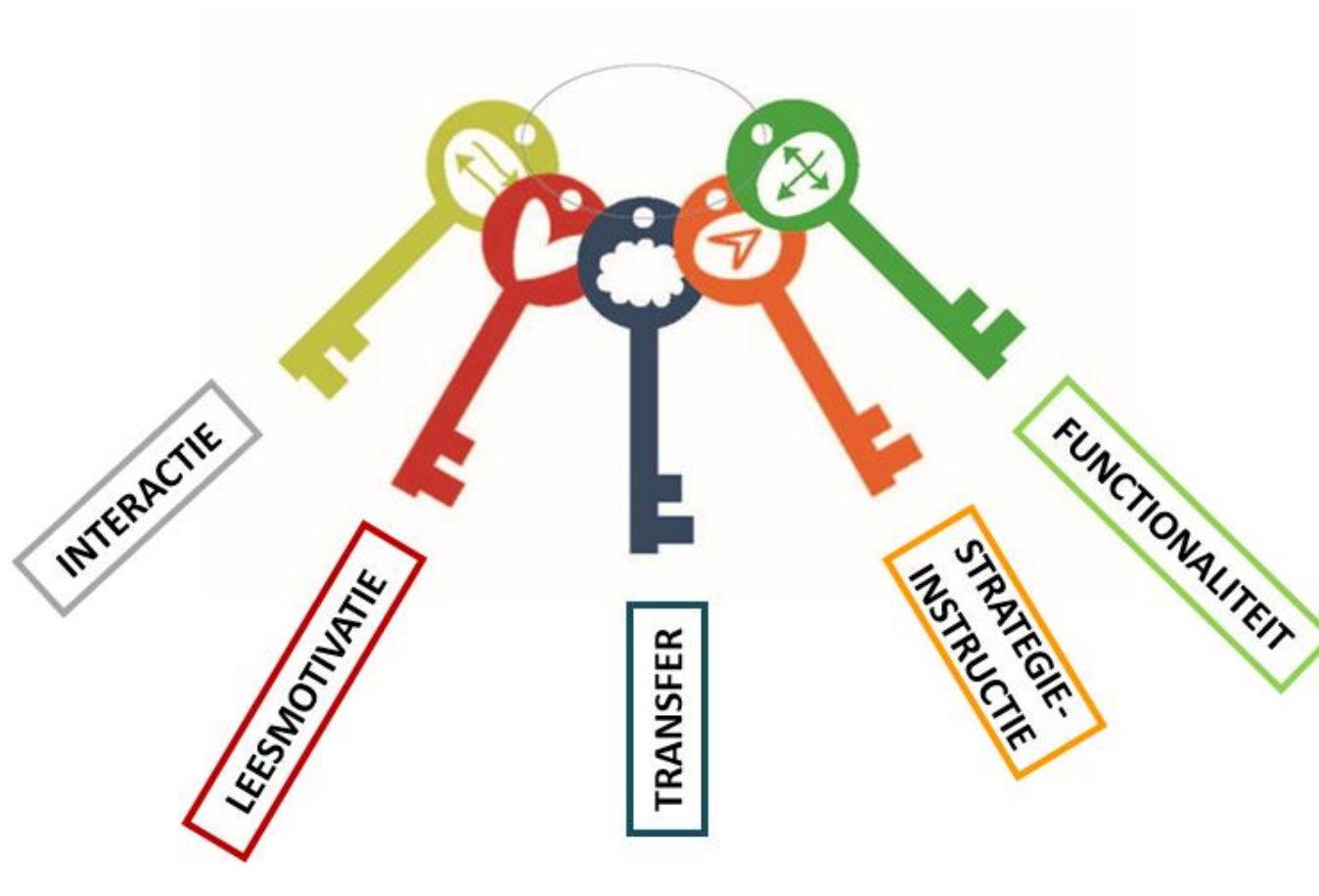

Het mooiste momentje van de dag

Een jaar met Wifi

Handvaten bij begrijpend lezen & luisteren

Leesmotivatie

Leesmotivatie

Goed werken aan
begrijpend leesonderwijs,
begint bij een goede, **rijke tekst**.

- Aansluitend bij leerdoel
- verbonden met thema's,
interesses
- verruimen de leefwereld
 - Goed geschreven
 - Authentiek
 - ...

Wat zijn rijke teksten?

Waarom werken met rijke teksten?

Zoek een rijke tekst

Welkom op rijketeksten.org!

Op deze website vind je informatie over wat rijke teksten zijn, hoe je ze herkent en waarom het zo belangrijk is ermee te werken. Ook vind je hier voorbeelden van rijke teksten voor leerlingen van 6 tot 18 jaar om jouw taal- en zaakvaklessen mee te verrijken.

taal:
unie

Wat zijn rijke teksten?

01:20

Wat zijn rijke teksten?

Leesmotivatie

Veel breder dan een enkele les

- **Leesklimaat** op school
 - Boekenhoek
 - Rijk en veelvuldig, gevarieerd aanbod authentieke teksten
 - Anderstalige boeken
 - Gezellige omgeving waar leerlingen zich goed voelen
 - [Diversiteit in boeken?](#)

Thematafel

Leesmotivatie

Veel breder dan een enkele les

- **Leesklimaat** op school
 - Visueel aanwezig op school en in de klas
 - Vrij lezen, informele gesprekken over boeken
 - Elke leerkracht = een leesleerkracht
 - Zelf model staan!
 - Kwartiermakers
- Uitstappen naar de bibliotheek

Leesmotivatie

Veel breder dan een enkele les

Autonomie

leerlingen hebben het gevoel dat ze keuzes kunnen maken

Betrokkenheid

leerlingen hebben het gevoel dat ze erbij horen, dat er verbondenheid is en een positieve sfeer heerst in de klas

Competentie

leerlingen hebben het gevoel dat ze in staat zijn om de tekst te lezen

Leesmotivatie

Functionaliteit

Functionaliteit

≠ lezen om vraagjes te beantwoorden

Begrijpend Lezen

1 Bob in het bos

2 Het is herfst en Bob gaat naar het bos.
3 Hij ziet een heleboel verschillende bomen.
4 Op een van de takken zit een _____
5 Hij heeft een eikeltje tussen zijn pootjes.
6 Bob kijkt naar de eekhoorn tot hij wegspringt.
7 Dan loopt Bob verder over het bospad.
8 Rode, bruine, gele en oranje blaadjes kleuren de grond.
9 Tussen de blaadjes ligt een egel te slapen.
10 De egel houdt een winterslaap.
11 In de lucht komen donkere wolken aandrijven.
12 Bob gaat snel naar huis.

1. Wie gaat er naar het bos?

2. Ken jij 3 soorten bomen?
1. _____ 2. _____ 3. _____

3. Wat moet er op regel 4 worden ingevuld?
a. olifant c. eekhoorn
b. konijn d. vlinder

4. Welke kleuren hadden blaadjes?

5. In de lucht komen donkere wolken aandrijven (regel 11) wat gaat er gebeuren denk je?

Functionaliteit

= lezen om iets te weten te komen, iets te doen, iets te maken, iets te ontdekken, iets bij te leren...

Van kubus tot letterdobbelsteen

In deze opdracht ga je een kubus maken waarmee je in een volgende opdracht een spel kunt spelen. Voor je begint, moet je weten hoe je gemakkelijk werkt met een geodriehoek. Leg de lange zijde van je geodriehoek bovenaan. Je ziet in het midden het cijfer nul staan, net boven de middellijn, die loodrecht staat op de lange zijde en die de driehoek in twee gelijke delen verdeelt. 'Loodrecht' betekent dat deze middellijn precies een rechte hoek maakt met de lange zijde van de driehoek. Vanaf het cijfer nul kun je naar links of naar rechts verder tellen tot zeven cm. Als je de middellijn precies met een lijn laat samenvallen door de geodriehoek erop te leggen, dan kun je langs de lange zijde van de driehoek een lijn tekenen, die loodrecht staat op de lijn waarop de middellijn ligt.

Pak blad 16b. Je ziet één leeg vierkant. Jij gaat de andere vijf vierkanten erbij aanvullen, zodat je er daarna een kubus van kunt maken. Leg de middellijn van de geodriehoek precies op de linkerzijde van het vierkant, zodat de middellijn samenvalt met de zijde en de lange zijde van de geodriehoek naar boven gericht is en samenvalt met de bovenste zijde van het vierkant. Trek een lijn van vijf centimeter naar links vanaf de linkerzijde van het vierkant. Doe precies hetzelfde aan de rechterzijde van het voorgedrukte vierkant.

Draai de geodriehoek om met de lange zijde naar onder gericht. Leg de middellijn precies gelijk met de linkerzijde van het voorgedrukte vierkant, zodat de lange zijde van de driehoek gelijk ligt met de onderste zijde van het vierkant. Trek een lijn van vijf centimeter naar links vanaf de linkerzijde van het vierkant. Doe hetzelfde voor de rechterzijde voor een lijn naar rechts. Verbind de twee lijnen, die je naar links tekende, van boven naar onder, waarbij je de geodriehoek gebruikt om de verbinding lood-

recht te zetten op de lijnen en doe dat ook rechts. Leg de middellijn gelijk met de bovenzijde van het voorgedrukte vierkant, zodat de lange zijde van de driehoek samenvalt met de rechterzijde van het vierkant. Trek een lijn van vijf centimeter naar boven vanaf de bovenzijde van het vierkant. Doe dit ook aan de linkerzijde met de lange zijde van de driehoek naar links gericht.

Leg de middellijn nu op de onderzijde van het voorgedrukte vierkant en de lange zijde van de driehoek gelijk met de rechterzijde van het vierkant. Teken een lijn van vijf centimeter naar onder. Doe hetzelfde voor een lijn links naar onder door de geodriehoek om te draaien met de lange zijde op de linkerzijde van het vierkant. Verbind de twee lijnen, die je naar boven tekende van links naar rechts loodrecht met elkaar door gebruik te maken van de middellijn. Doe dit ook voor de lijnen, die je naar onder tekende.

Voeg nog één vierkant toe aan de onderkant van het onderste vierkant dat je zelf tekende door op dezelfde manier te werken als hierboven. Start met de middellijn op de onderste zijde van je reeds getekende vierkant.

Nu ga je plakranden van een cm tekenen langs de drie randen van het bovenste vierkant en langs beide zijkanen van de twee onderste vierkanten. Knip de vorm die je nu getekend hebt uit op de buitenste lijnen. Knip de plakrandjes in tot aan de vierkanten en knip aan elk uiteinde een klein driehoekje van de plakrand af. Daardoor kun je de kubus straks gemakkelijker in elkaar plakken. Vouw alle delen scherp om op de getekende lijnen. Doe lijn aan de buitenzijde van de plakrandjes en plak de kubus in elkaar. Tot slot knip je de vierkantjes met letters uit en plak je op elk vlak van de kubus een lettertje. Klaar is de kubus! Klaar is je letterdobbelsteen!

1 De tuin van Louis

Louis heeft een moestuin. De moestuin is zijn grootste hobby. Hij houdt van zijn zelfgekweekte groenten.

Lente, zomer, herfst, winter... er is altijd wel wat te doen in de tuin. De tuin van Louis ligt niet achter zijn huis. De tuin ligt enkele straten verder. Meestal fietst hij naar zijn tuin.

Louis neemt dan zijn thermos mee. In de lente doet Ninneke lekkere warme thee in de thermos. In de zomer neemt Louis fris water mee in zijn thermos. De thermos zorgt ervoor dat zijn drinken heerlijk warm of koel blijft.

2 Na de winter start het verhaal

Na de winter is het tijd om de tuin klaar te maken voor een nieuw seizoen. De aarde is hard door de regen en de vrieskou. Eerst spit Louis de aarde om met een spade.

DE SPELREGELS

- De speler die de bal wilt, mag beginnen.
- De speler gooit de bal vanaf de stoep richting de overkant van de straat met het doel daar de stoeprand te raken.
- De spelers gooien om de beurt, totdat de bal niet terugvalt of niet terugvalt naar de helft van de speler die de bal gegooit heeft.
- De tegenpartij mag niet vóór zijn eigen stoeprand komen. Het een worp die daartoe maakt is, mag de tegenstander de bal pakken.
- Als de bal de stoeprand aan de overkant raakt en de bal terugvalt of terugvalt naar eigen helft, dan krijgt de speler 2 punten en mag hij of zij nog een keer gooien vanaf zijn/haar stoeprand.
- Komt de bal na het reiken van de stoep terug door de lucht, dan moet de volgende speler proberen de bal te vangen op de eigen stoep of de eigen helft van de straat. Lukt dit, dan krijgt de speler 2 punten en mag hij of zij vanaf de vangplek nogmaals gooien.
- Een speler mag maximaal 3 keer achter elkaar gooien. Daarna is de andere speler aan de beurt.

WORP

Speler 1 werpt

MIS

De bal komt niet terug bij helft van speler 1

WORP

Tegenpartij pakt de bal na mislukte worp

WORP

Speler 2 is aan de beurt

AFGOOIEN*

Gooien vanaf 'de straat' is niet zonder risico, want de speler kan dan afgeworpen worden. Een speler die afgeworpen is, verliest al zijn punten!

- Raakt de speler de stoep niet en pakt de tegenstander de bal, dan kan de andere afgeworpen worden als deze niet op de straat is. Afgeworpen mag niet op het hoofd! Een worp op het hoofd geldt als een gemiste worp.
- Elke poging tot afgooien geldt als gemiste worp (want de stoeprand wordt niet geraakt). De andere speler is dus weer aan de beurt.
- In de Oefening 73 is de springbal 'afgooien' niet van toepassing.

*De foto van het NK Binnensporten 2018 wordt gepresenteerd door: Thijs Oj Bront, Bart J.A. en Jeroen Bonten.

WORP

Speler 2 werpt

RAAK

De bal raakt terug bij helft van de tegenpartij op de andere helft van de straat

WORP

De bal komt terug door de lucht; speler 3 pakt hem op de straat

AFGOOIEN

De speler die de bal pakt staat aan zijn/haar stoeprand

Functionaliteit

[Schrijf Wifi een brief! - YouTube](#)

Transfer

Transfer

Veel breder dan een taalles

Uitdagend en authentiek leerdoel koppelen aan een tekst
→ ook in **andere vakgebieden!**

De vijf didactische sleutels toepassen **in elke les waarin er wordt gelezen.**

→ Leerlingen hebben immers **veel oefenkansen nodig buiten de begrijpend-leesles** om hun leesvaardigheid te ontwikkelen!

Transfer

Veel breder dan een taalles

Leerlingen laten **schrijven over gelezen teksten** (bijv. doorschrijven over het onderwerp van de tekst, samenvatten, vragen stellen en beantwoorden...)

of een andere **actieve verwerkingsopdracht** koppelen aan de leesopdracht (bijv. bewegingsactiviteit, muzische activiteit, STEM-projectje...)

is ook een vorm van transfer die leesbegrip bevordert.

MAAK JE EIGEN HOORSPEL

Transfer

Veel breder dan een taalles

Ook **transfer buiten de school.**

→ Schoolteams kunnen namelijk een actieve rol spelen in het **bevorderen van buitenschools lezen.**

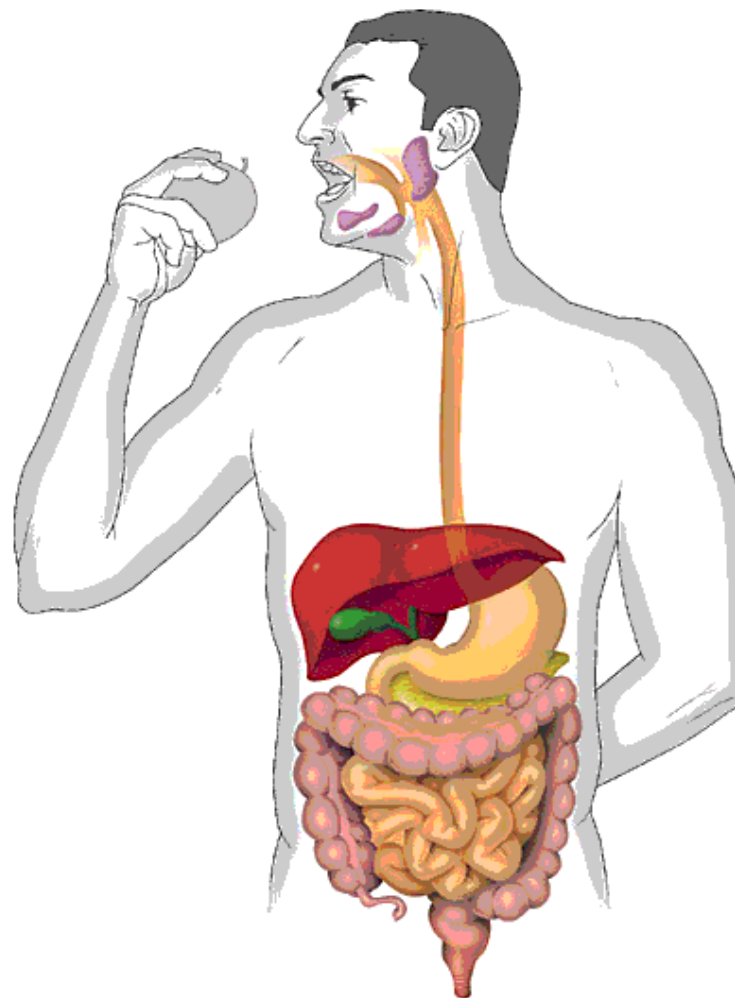

Transfer

Veel breder dan een taalles

Transfer

De leerlingen lezen verschillende teksten over de spijsvertering om zo een tentoonstelling te maken over de werking van de spijsvertering. Lezen wordt gekoppeld aan Wero doelen en muzische vorming.

Transfer

Wat kunnen we leren van het kleuteronderwijs?

Thematisch werken

Verschillende ontwikkelingsdomeinen combineren

Aandachtspunt:

- boeken niet alleen in functie van het thema kiezen maar ook in functie van het leesproces!
- Onderscheid tussen **verbreden** en **verdiepen**

Transfer

Verbreden

Aan de slag met de **inhoud van de tekst**

Deze activiteiten maken de inhoud begrijpelijker, de verhaallijn duidelijker en ze bieden kansen om passief en/of actief taal te oefenen.

- Het begrip van het verhaal verdiepen (kringgesprek, nieuw einde bedenken, uitstapmethodiek...)
- Inhoud van het boek creatief verwerken (vertel Tafel, dramatiseren, kamishibai...)

Verdiepen

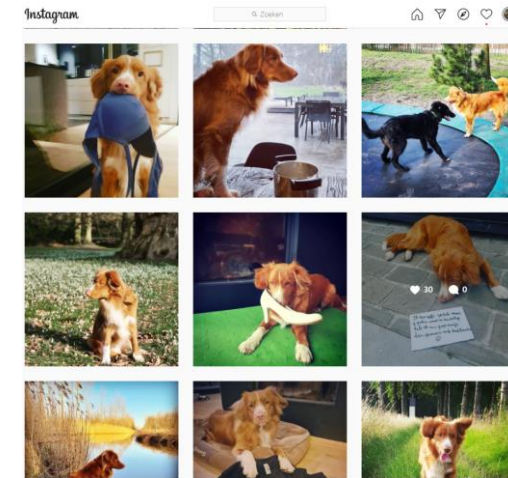
Aan de slag met **woorden en onderwerpen uit te tekst**

De kinderen kunnen op allerlei plaatsen en op allerlei manieren opnieuw aan de slag gaan met de inhoud en het taalgebruik van het boek.

- Inrichten van een nieuwe hoek die helemaal bij het boekje past (zoo, *fietsenhersteldienst*, *kippenboerderij*, ...)
- Verrijken van bestaande hoeken (*in de winkel verkopen we nu bouwmaterialen*)

Transfer

Strategie-instructie

Strategie-instructie

NEED TO KNOW

LEESSTRATEGIEËN

- Metacognitieve strategieën of sturingsstrategieën worden ingezet om het eigen leesproces te plannen, te monitoren en bij te sturen.
- Leesstrategieën worden ingezet om teksten te lezen en te begrijpen.
- Herstelstrategieën worden ingezet wanneer het leesproces moeizaam loopt.

Metacognitieve strategieën		
oriënteren op de tekst	Leesstrategieën	
tekstbegrip bewaken en verhelderen	voorspellen	Herstelstrategieën
beoordelen	vragen stellen	langzamer lezen
	visualiseren	aandachtiger lezen
	verbindingen maken	stukje opnieuw lezen
	samenvatten	stukje verder lezen
	afleiden	hardop lezen
		naar de illustraties kijken
		hulp vragen

Gebaseerd op Förster & Van de Mortel (2011) en VLOR (2019)

Volop Taal p.170

Strategie-instructie

Strategie-instructie

- Oriënteren
- Voorspellen
- Vragen stellen
- Verbindingen maken

Strategie-instructie

Inhoud

Toen Wifi er nog niet was.....	3
Toen Wifi er nog steeds niet was	4
Toen Wifi nog op diarree leek	5
Toen Wifi ons koos.....	6
Toen Wifi zijn naam kreeg.....	7
Toen Wifi naar België gesmokkeld werd.....	8
Toen Wifi Belgisch moest leren	11
Toen Wifi Belg werd	13
Toen Wifi nog binnen plaste	14
Toen Wifi in de caravan sliep maar eigenlijk niet.....	16
Toen Wifi Jezus opat	18
Toen Wifi niet wilde zwemmen.....	19
Toen Wifi niet meer naar school mocht.....	20
Toen Wifi er was om ons te troosten	21
Toen Wifi de ruzie oploste	22
Toen Wifi een geldwolf was	23
Toen Wifi naar de Efteling ging, maar niet echt!.....	24
Toen Wifi zijn haar weggaf aan de burens.....	25
Toen Wifi het huiswerk opat.....	26
Toen Wifi een bedelaar werd	27
Toen Wifi naar de BMX ging.....	28
Toen Wifi een boodschap achterliet voor de juf.....	29
Toen Wifi een uitgebreid diner kreeg voor zijn verjaardag.....	30
Toen Wifi een BH aan de burgemeester gaf	31
Toen Wifi een jaar bij ons was.....	32

Interactie

Interactie

LK- LLN interactie = vragen stellen

→ Zorg voor diepgaande gesprekken over de tekst

VOOR
TIJDENS
NA

LLN- LLN interactie
→ Bevorder interactie tussen leerlingen onderling over de tekst

Interactie

Vragen stellen

“De beste vragen komen dus vóór het lezen van de tekst en niet erna, zoals we zo vaak zien.”

dixit Kris Van den Branden

Interactie

Kinderboeken zijn zalig voor leerkrachten!

Enkele bijkomende voorbeelden

Leerinhoud	Onderwijsactiviteit	Didactische werkvorm aandachtspunten + differentiatie	Organisatie, media, afspraken
<p>Fase 1: Oriëntatiefase en terugblik 10'</p> <p>Transfer</p>	<p>Jongens en meisjes, over 2 weken is het een bijzondere dag. Dan is het 1 april. Wie weet er wat er gebeurt op 1 april?</p> <p>We organiseren met de school de beste moppenwedstrijd. In elke klas gaan we moppen vertellen. De beste mop met moppenverteller van elke klas gaat door naar de finale. Ik ga alvast een mop vertellen.</p> <p>'Noor komt thuis en zegt tegen mama: 'mama, ik heb buikpijn'. 'Dat komt omdat er niks in zit,' zegt mama. Papa komt even later thuis en zegt: ik heb hoofdpijn. 'Ah', zegt Noor, dat komt omdat er niks in zit.</p> <p>Ken jij moppen? Vertel jij vaak moppen? Enkele kinderen mogen als opwarmer een mopje vertellen. Je hoeft ze nu nog niet allemaal te vertellen, want wij gaan straks mopjes vertellen. Het zijn mopjes die je nu nog niet kent.</p>	<p>Klassikaal – onderwijsleergesprek</p> <p>Functioneel</p>	<p>Stoelen in cirkel naar bord.</p>
<p>Fase 2 uitleg met instructie 5'</p>	<p>De Ik heeft allerlei moppen meegebracht van verschillende leesniveaus.</p> <p>Je mag een aantal mopjes lezen. Die ga je straks aan de anderen vertellen. We lezen ongeveer 15 minuten. Je leest minstens 5 moppen. Je kiest er minimum 2, maximum 3 goede uit die je straks wilt vertellen aan de anderen.</p>	<p>Klassikaal – uitleg</p>	<p>Moppenboekjes</p>
<p>Fase 3: Begeleide oefening - Mop lezen + handvatten om na te vertellen 5'</p>	<p>De Ik neemt de slakkenmop. Ze modelt enkele strategieën.</p>	<p>Klassikaal – onderwijsleergesprek</p> <p>Korte instructie om aandacht te houden.</p>	<p>Ingescande mop projecteren. Laptop</p>

Voorspellen – illustratie inzetten als ondersteuning: ik denk dat deze mop gaat over slakken. Ik denk dat ze misschien wel de weg gaan oversteken. Slakken zijn erg langzaam (*verbinden*: kennis van de wereld inzetten). Misschien gaan ze daar wel een mopje over maken.

Ik lees het mopje luidop voor. 'Niet doen, niet doen.' Hé, dat staat er twee keer. Dat is makkelijk. De tweede keer moet ik al minder moeite doen om het te lezen en kan ik het herkennen.

Beoordelen: Ik had gelijk. Het was een mopje over slakken én over traag zijn.

Als ik deze mop gewoon navertel zonder dat ik iets vertel over slakken of over de plaats waar ze zich bevinden is dat niet grappig. De Ik vertelt de mop zodat het duidelijk wordt. De Ik overloopt een aantal aandachtspunten.

Voor het lezen

1. Kijk naar de tekening. Waarover denk je dat de mop gaat?
2. Weet je misschien al iets over de dieren of dingen die op de tekening staan?
3. Had je gelijk of niet?

Voor het vertellen

1. Soms vertellen tekeningen meer dan de mop. Zorg ervoor dat je voldoende omschrijvingen geeft. Staat een olifant afgebeeld, zeg dan ook. 'Een olifant loopt op straat...'

Strategie-instructie

- Voorspellen
- Verbinden
- Herstelstrategie
- Beoordelen

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Zorg dat je <u>clue</u>, dat wil zeggen het stukje waar je echt mee moeten lachen op einde van je mop komt. 3. Gebruik je lichaam en je gezicht zodat je mop nog meer tot leven komt. 4. Soms is het ook leuk om al een beetje te beginnen lachen, zo lachen de anderen ook al mee. 		
Fase 4: Zelfstandige oefening: Moppen lezen 10' + 5'	<p>De <u>lkn</u> gaan individueel aan de slag. Ze lezen gedurende 10 minuten verschillende moppen, minstens 5. Ze kiezen minstens 2, maximum 3 moppen die ze willen vertellen.</p> <p>De <u>lkn</u> zetten een kruisje bij de moppen die ze willen vertellen.</p> <p>Ze bereiden voor hoe ze hun mop zullen vertellen.</p>	<p>Individueel .</p> <p>Verschillende kopieën uit moppenboekjes met verschillende leesniveaus. <u>lkn</u> kiezen zelf, al adviseert ik wel.</p> <p>Klokje zetten met duidelijke tijdsaanduiding.</p>	Verschillende kopieën met mopjes.
Fase 5: Groepswerk: uitwisseling van moppen 10'	De <u>lkn</u> vertellen minstens 1 mop (bij voorkeur 2), afhankelijk van aandachtspanne.	<p>In groepje</p> <p><u>Ev</u> met <u>lamapop</u> voor wie spreekt.</p>	<p>Wie de <u>lamapop</u> vasthoudt mag spreken.</p> <p>W. steekt zijn kaartje omhoog als hij een vraag heeft.</p>
Fase 6: Evaluatie – de beste moppen. 5'	<p>Welke mop vond je de leukste? Waarom? Vond je het moeilijk om de mop te vertellen? Was het moeilijk om de mop te onthouden? Begreep je al de moppen die je gelezen hebt? Welke vond je de slechtste mop?</p> <p>Welke mop ga jij vertellen voor de moppenwedstrijd? Wil je graag meedoen?</p>	Klassikaal – klasgesprek	

Wist je dat

...

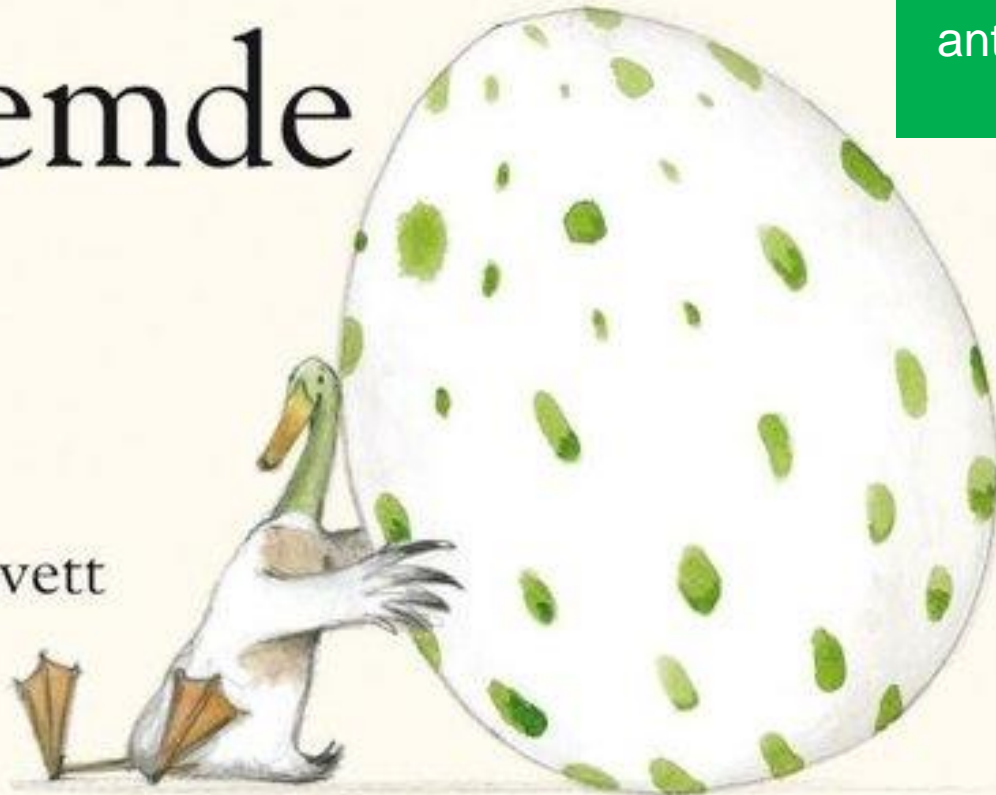
Transfer

Functioneel

Er ligt een vreemd ei in de klas. Van wie zou het zijn?
Misschien kunnen we het antwoord vinden in dit boek?

Het vreemde ei

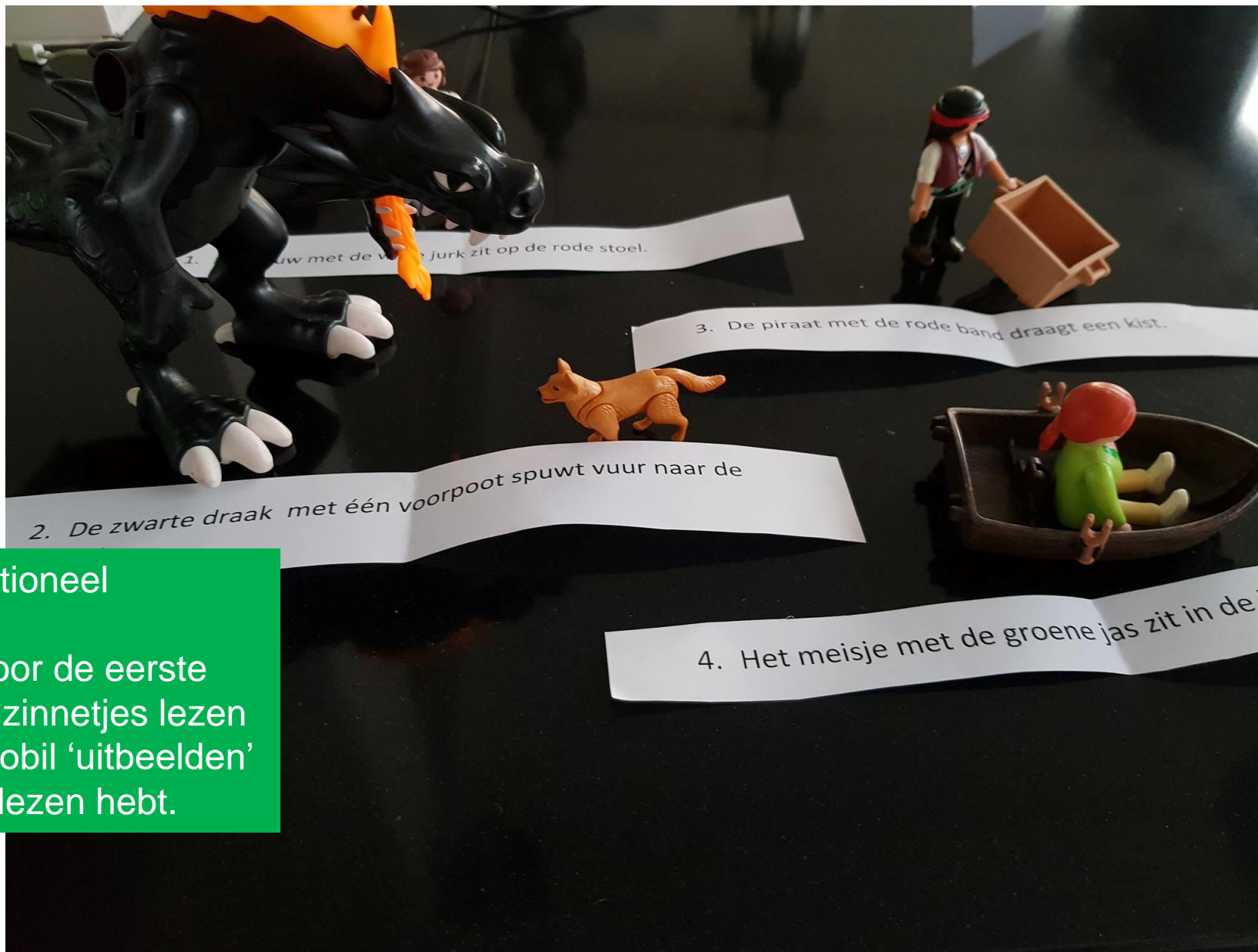
Emily Gravett

Van Goor

Transfer

In het thema Pasen gaan we verder aan de slag met eieren. Denkontwikkeling: eieren met dieren combineren
Taalontwikkeling: dierengeluiden bij dieren

Functioneel

Speciaal voor de eerste lezertjes. AVI zinnestjes lezen en met Playmobil 'uitbeelden' wat je gelezen hebt.

Nu jij!

VOLG DE NIEUWE AVONTUREN VAN EEN BELGISCH
GEZIN EN HUN NEDERLANDSE HOND WIFI

Wifi en de broers

Wordt verwacht **18 oktober 2022**

Grote schrijfwedstrijd 01/09/2022

– publicatie van verhalen, boekenpakket te winnen

Boekvoorstelling met meet en greet Wifi

Boekenverkoop!

Vragen & bedenkingen?

Contact: Brenda.Froyen@arteveldehs.be